

מה כת' ביה לפנייה כי שם י"י אקרא הבו גודל לאלקיננו, כת' במזון ברכה לאחריו ואין כת' לפניו מה כת' לאחריו ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך, ומניין ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה, ר' ישמע' ¹⁰ בר נחמני בש"ר יונתן שם שם לג"ש. פי' נאמ' כאן י"י כי שם י"י אקרא ונאמ' כאן י"י וברכת את י"י, מה שם שנ' בתורה ברכה לפנייה אף שם שנ' במזון ברכה לפניו, ומה שם שנ' במזון ברכה לאחריו אף שם שנ' בתורה ברכה לאחריה, עד כדון כר' עקי' כר' ישמע' ר' יוח' בש"ר ישמע' ק"ו ומה מזון שאינו טעון ברכה לפניו טעון לאחריו תורה שהיא טעונה ברכה לפניו אינו דין שתטעון ברכה לאחריה, עד כדון תורה מזון מה אם תורה שאינה טעונה ברכה לאחר טעונה לפני' מו' שטע' לאחריו אינו דין שיטע' ברכה לאחריו. אלמ' ק"ו דא"ר יוח' בגמ' דידן משמ' דר' ישמע' אמר' כדמפ' בירושלמ' ובירושלמ' לא פריך מידי. והת' מסיק ר' אומ' מה אם בשעה שאכל ושבע צריך לברך בשעה שהוא תאב לאכול לא כ"ש עד כדון ¹¹ תורה מה אם מזון שאינו אלא חיי שעה טעון ברכה לפניו ולאחריו תורה שהיא חיי עד לא כ"ש. ובפ' כיצד מברכי' בירושלמי בתחלתו ¹² ליי' הארץ ומלואה הנהנה כלום מן העולם מעל עד שיתירו לו המצות פי' הברכות. א"ר אבהו כת' פן תקדש המלאה הזרע וגו' העולם ומלואו עשוי כרי ¹³ ומהו פדיונו ברכה. ר' חזקיה ר' ירמי' ר' אבין בשרשב"ל אמרת ליי' יי' אתה טובתי בל עליך אם אכלת וברכת כביכול משלך אכלת. תני ר' חייא קרש הלולים מלמד שהוא טעון ברכה לפניו ולאחריו מיכאן היה ר' עקי' אומ' לא יטעום אדם כלום עד שיברך. ר' חגאי ור' ירמיה סלקין למי חטאתא ¹⁴ קפץ ר' חגי ובירך עליהן א"ל לר' ירמיה ¹⁵ יאות עבדת שכל המצות טעונות ברכה. ומניין לכל המצות שטעונות ברכה. ר' תנחומ' ר' אבא בר כהנא בש"ר אלעזר ואתנה לך את לוחות האבן התורה והמצוה הקיש תורה למצות מה תורה טעונה ברכה אף המצוה טעונה ברכה. גר' במס' נידה ¹⁶ כל הטעון ברכה לאחריו טעון לפניו ויש טעון לפניו ואין טעון לאחריו ומייתני' לה נמי בכיצד מברכי' ¹⁷ ואמרי' לאיתויי ירקי, ולר' יצחק דמברך אירקי לאיתויי מיא ולרב פפא דמברך אמיא לאיתויי ברכת המצות ולבני מערבא דמברכי אמצות בתר דמסלקי תפליהו לאיתויי ריחני. ותימ' מאי שנא כל חד וחד דממעט. וי"ל דהנאה ודאי בכל מידי חשיבא ליהנות ואסור ליהנות בלא ברכה, אבל לאחריו כיון דשבעת המינין כתוב' בפרש' וכת' ואכלת ושבעת וברכת כל מידי דחשיב כי הני חייב לברוכי לאחריו דומיא דקלח של כרוב ¹⁸ לר' עקיבא דאמ' אפי' אכל שלק והוא מזונו מברך עליו ג' ברכות ומוקמינ' בקלח של כרוב אבל כל מידי דלא חשיב' אכילה כענין דהני לא מברך בתריה. וברכת המצות דליכא כלל דומיא דאכילה אע"ג דענין תורה הוא כיון דבתורה לא אשכחן ברכה לאחריה בהדיא נהי דלפניה צריכה ברכה לאחריה אין צריכ' ומאן דמברך אף לאחריה דילמ' סמיך אהיקשא דהתורה והמצוה אינמי אק"ו דאוכל' דחיי שעה אבל ריחני כלל ליתנהו בכלל אכילות לא לברכה לפנייה וכו"ש לאחריהן אי לאו דאמ' מר זוטרא בר טוביה

10. צ"ל : ר' שמואל. 11. חסרה תיבת "מזון". 12. ברכות, פרק ששי, הלכה א.

13. לפנינו בירושלמי : ככרם.

14. לפנינו : לבי חנוותא, וראה ב"אהבת ציון וירושלים" לרסנר, מה שהעיר בנה.

15. צ"ל : אמר ליה רבי ירמיה. 16. נא, ב. 17. ברכות מד, ב. 18. שם.

אמ' רב¹⁹ מניין שמברכין על הריח שנאמ' כל הנשמ' תהלל יה, איזהו דבר שהנשמה נהנת ממנו ולא הגוף הוי אומ' זה הריח הא לאו הכי לא היה צריך שאין בריח ממשות. ושאר הנאות כגון חזא אילני דמלבלבי²⁰ דבריות טובות שחייב לברך עליהן וכן על המאורות וכמה כיוצ' באילו כבר כתבתי על סדר מטבע ברכות²¹ והרחבתי בהן הרבה ונמנעתי לכותבן כאן מפני שרבו מאד, ומה שכתבתי מן הירושלמי קצת מביא נמי בגמ' דידן ובתוספת' דברכות²².

חייא ר' חייא פרוראה. גר' באין מעמידין בגמ' השלקות והכבשין¹ ר' חייא פרוראה² איקלע לבי ריש גלות' אמרו ליה ביצה צלויה מאי אמ' להן חזקיה ובר קפרא שרו, אמ' להו רב זביד לא תציתו ליה הכי אמ' אביי היל' כותיה דר' יוחנ' ומעיקר' גר' דג מליח חזקיה שרי ור' יוח' אסר, כי אתא רב דימי אמ' אחד דג מליח ואחת ביצה צלויה חזקיה ובר קפרא שרו ור' יוח' אסר ואין דבריו של אחד במקום שנים³. ונ"ל ממה שאמ' אביי הל' כר' יוח' לאו משום דסביר' ליה לאביי דהל' כר' יוח' כנגד רבותיו, שהרי חזקיה ובר קפרא שניהן היו רבותיו של ר' יוח'⁴ כי בר קפרא היה רבו של ר' אושעיא רבא⁵ שהיה רבו של ר' יוחנ' יוחנ' יוחנ' כמו שכתבתי בסדר אושעיא⁷, אלא משום הכי סביר' ליה דהל' כר' יוח' משום דבדג מליח דקא שרי חזקיה ובר קפרא כר' יוח' סביר' ליה, ובביצה צלוי' דקא שרי חזקיה⁸ ובר קפרא כר' יוח' סביר' ליה היל' הל' כר' יוח' ומדלא כייל להו בעל התלמוד לחזקי' ובר קפרא בדג מליח וביצה צלויה ש"מ דפליגי אבל רב דימי דכייל להו ואמ' דבר קפרא וחזקי' לא פליגי בדג מליח וביצה צלויה משום הכי אין הל' כר' יוח' וה"ה נמי אם בר קפרא לחודיה או חזקי' לחודיה פליגי אדר' יוח' בתרויהו דהל' כותיהו אע"ג דחד הוא משום דרבותיו היו ועוד דכל הני דגורי בבישולי גוים מדרבנ' הוא וקיימ' לן⁹ בשל סופרים הלך אחר המיקל וכ"ש תלמיד במקום רבו, ודג מליח, פרש"י שמלחו גוי ובמליחתו הוא נאכל דהא לאו בישול הוא, וביצה צלויה היינו טעמ' דשרי הואיל ובליע אוכל ידידה ולא נגע גוי באוכל, ונ"ל דאפי' ר' יוח' דאסר מודה הוא לענין מליח הישן וקוליאס האיספנן דתנן במס' שבת¹⁰ שהדחתן זו היא גמר בישולן, כדאית' בפ' חבית שאם מלחן ישר' וגוי הדיחן דמותר דהיינו דומיא דתניא הת' בהל' דשלקות¹¹ הנית ישר' בשר על גבי גחלים ובא גוי והפך בו וכו' דמסקנא בין גמרו ביד גוי וכ"ש ביד ישר' דמותר דהכא נמי מותר,

19. שם מג, ב. 20. ברכות, שם. 21. ראה מבוא. 22. פרק ד. עיין שם.
1. עבודה זרה לת, ב. 2. לפנינו : ר' חייא פרחאה.
3. "ואין דבריו של אחד במקום שנים" מובא בגמרא שלפנינו בדברי ר' חייא פרוראה.
4. ע"י שבת קימ, ב : אמר ליה רבי יוחנן (לחזקיה) : רבי, שנית לנו סנדל...
5. עיין כריתות ח, א : ר' אושעיא הוה שכיח קמיה דבר קפרא.
6. עיין עירובין ג, א : א"ר יוחנן י"ח ימים גידלתי אצל ר' אושעיא ברבי, וראה ב"סדר הדורות", ערך ר' יוחנן. 7. ראה מבוא.
8. דבריו בלתי מובנים, שהרי מפורש בגמ' : ביצה צלויה בר קפרא שרי... ולפ"ז צ"ל בדברי רבינו : דקא שרי כר קפרא וחזקיה כר' יוח' סבירא ליה, ואולי טעה המעתיק הראשון והעתיק דברי רבינו בטעות.
9. עבודה זרה ז, א. 10. קמח, ב. 11. עבודה זרה לת, א.